

De erfenis

Onder de dreigende hemel

De erfenis

Onder de dreigende hemel

Denise Haas

© 2026 Denise Haas

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur. **Titel:** De erfenis

Ondertitel: Onder de dreigende hemel

Schrijver: Denise Haas

Omslagontwerp: Denise Haas

Afbeelding voorzijde: La bataille de Denain (1712) – Jean Alaux

Eerste druk: september 2026

ISBN: 9789465546018

Fictieclausule: Dit boek is een werk van fictie. Namen, personages, plaatsen en incidenten zijn het product van de verbeelding van de auteur of zijn fictief gebruikt. Elke gelijkenis met daadwerkelijke personen, levend of overleden, zakelijke instellingen, evenementen of locaties berust louter op toeval.

Voorwoord

Voor u ligt De erfenis, een verhaal dat mij al lange tijd heeft beziggehouden en dat nu eindelijk zijn weg naar het papier heeft gevonden. Mijn fascinatie voor het verleden en de diepere lagen van de geschiedenis vormden de belangrijkste inspiratiebron voor dit boek. Het tot leven wekken van de wereld van Matthijs van der Velde was een bijzondere ontdekkingsreis.

Om de sfeer van die tijd zo getrouw mogelijk weer te geven, is er heel wat uitzoekwerk aan voorafgegaan — van de details van het dagelijks leven tot de spanningen die destijds over de dorpen hingen. Het schrijven van een historische roman vraagt om geduld, maar het moment waarop de personages echt beginnen te ademen, is onbetaalbaar. Een boek schrijf je echter nooit helemaal alleen.

Mijn oprechte dank gaat uit naar de proeflezers in mijn omgeving, die de vroege versies van het manuscript hebben gelezen en mij telkens weer van scherpe feedback en bemoedigende woorden hebben voorzien. Ook wil ik het platform van Brave New Books bedanken, dat het mogelijk heeft gemaakt om dit verhaal in deze prachtige, tastbare vorm met de wereld te delen.

Tot slot wil ik u, de lezer, bedanken. Ik hoop dat u met evenveel spanning en plezier zult meereizen onder de dreigende hemel van dit verhaal als ik heb gehad tijdens het schrijven ervan.

Veel leesplezier toegewenst.

Denise Haas 2026

Opgeroepen

De ochtend waarop Matthijs van der Velde, Veldhuizen verliet, lag grijs en stil over het dorp. Een dunne laag rijp bedekte de erven en daken en kraakte onder zijn laarzen toen hij nog eenmaal aan zijn riem trok. De gesp werkte tegen. Zijn vingers waren zo stijf van de kou dat hij hem bijna liet vallen. Hij maakte de riem los, haalde hem opnieuw door de gesp en trok hem strakker aan. Daarna controleerde hij zijn patroontas, zijn mes en de kolf van zijn musket. Alles zat op zijn plaats. Toch begon hij opnieuw bij zijn riem.

Achter hem ging de deur open.

Zijn moeder stond in de deuropening met haar omslagdoek strak om haar schouders. De warmte van het huis kwam naar buiten, samen met de geur van houtvuur en brood. Ze keek naar hem, van zijn laarzen tot zijn musket, alsof ze ergens een reden zocht om hem binnen te houden.

‘Heb je alles?’ vroeg zijn moeder.

Matthijs klopte met zijn hand tegen zijn patroontas en voelde aan de gesp.

‘Voor zover ik weet wel.’

Zijn moeder stak haar hand uit, greep de riem bij zijn zij en trok eraan. ‘Die zit te los.’

Matthijs zette een stap achteruit terwijl zij de gesp losmaakte.

‘Dat dacht ik ook.’

‘Waarom heb je hem dan zo gelaten?’

‘Omdat ik nog niet klaar was.’

‘Nu wel.’

Ze trok de riem strak. Het leer kraakte even. Daarna gaf ze er nog een korte ruk aan.

‘Zo.’

Matthijs trok zijn jas recht.

‘Dan zit hij goed.’

Zijn moeder streek met beide handen over zijn schouders, trok de kraag recht en drukte een losse haarlok onder zijn muts.

‘En je jas dicht.’

‘Moeder, ik kan zelf—’

Ze trok de bovenste knoop dicht.

‘Dat zie ik.’

Matthijs glimlachte.

‘Schrijf zodra je kunt,’ zei ze.

‘Dat zal ik doen.’

‘Ook als je niets te vertellen hebt.’

Hij pakte zijn handschoenen van de rand van de kar.

‘Dan schrijf ik dat ik niets te vertellen heb.’

Ze wilde antwoorden, maar haar vingers bleven aan zijn kraag hangen. Ze streek nog eenmaal over de stof en trok haar hand terug.

‘Doe dat dan maar.’

Matthijs stak zijn handschoenen in zijn riem.

Bij het hek stond zijn vader. Hij duwde zich af van de paal waartegen hij geleund had en liep naar hem toe.

Matthijs stak zijn hand uit.

Zijn vader greep hem bij de onderarm in plaats van zijn hand en trok hem een halve stap dichterbij.

‘Blijf bij je kameraden.’

‘Ja, vader.’

‘Niet vooruitlopen om jezelf te bewijzen.’

Matthijs trok één mondhoek op.

‘Dat was ik niet van plan.’

Zijn vader kneep harder.

‘Dat zeggen mannen altijd voordat ze het toch doen.’

Matthijs keek naar de hand om zijn arm.

‘Ik zal eerst kijken.’

Zijn vader liet hem niet los.

‘En daarna?’

‘Dan kijk ik nog een keer.’

Zijn vader snoof zacht door zijn neus.

‘Beter.’

Hij liet Matthijs’ arm los, maar gaf hem met zijn vlakke hand een korte tik tegen de borst. ‘En doe niets voordat je weet wat je doet.’

Matthijs wreef over de plek.

‘Dat zei moeder ook al.’

‘Dan luister je naar haar.’

‘Dat doe ik meestal.’

Zijn vader trok een wenkbrauw op.

‘Meestal?’

Matthijs grijsde.

Zijn vader pakte hem opnieuw bij de schouder en draaide hem een fractie naar het hek.

‘En beloof niemand iets wat je niet zelf in de hand hebt.’

Matthijs legde zijn hand op die van zijn vader.

‘Ik zal het onthouden.’

Zijn vader liet hem los.

Matthijs zette een stap naar het hek, maar bleef staan.

Hij keek over het erf. De schuurdeur stond halfopen. In de stal sloeg een paard met zijn staart tegen de houten wand. Een emmer schoof ergens over de stenen.

Achter hem klonk het kraken van een deur.

Zijn moeder stond op de drempel.

Matthijs draaide zich om.

‘Ik kom terug.’

Zijn vader keek hem aan.

‘Dat hoop ik.’

Matthijs knikte eenmaal en liep naar het hek.

Bij de stal kwam Lies onder de balk vandaan. Ze had haar armen over elkaar en duwde met haar laars tegen een hoop stro. ‘Dag, Lies.’

Ze gaf het stro nog een schop.

‘Lies.’

‘Ik heb je gehoord.’

Matthijs liep een paar passen naar haar toe.

‘Zeg dan iets.’

Ze keek hem aan.

‘Wat moet ik zeggen?’

Matthijs haalde zijn schouders op.

‘Gewoon... dag.’

Lies beet kort op haar onderlip, keek naar zijn jas en liep naar hem toe.

Ze sloeg haar armen om zijn middel.

Matthijs verstijfde een moment, legde daarna zijn armen om haar heen en trok haar tegen zich aan.

‘Niet te lang wegblijven,’ mompelde ze tegen zijn jas.

Hij streek met zijn hand over haar haar.

‘Ik zal proberen.’

Ze liet hem los, veegde met haar mouw langs haar gezicht en deed meteen een stap achteruit.

‘Ga nou maar.’

Matthijs knikte.

Hij pakte zijn handschoenen, trok ze aan en liep naar het paard.

Achter hem bleef niemand roepen.

Bij het hek legde zijn moeder beide handen tegen elkaar onder haar omslagdoek. Zijn vader stond naast haar.

Matthijs zette zijn voet in de stijgbeugel, greep de zadelrand en zwaaide zich omhoog.

Hij trok de teugels aan.

Het paard schraapte met een hoef over de grond.

Matthijs keek nog eenmaal om.

Zijn moeder hief haar hand.

Hij stak de zijne op.

Daarna gaf hij zijn paard een lichte tik met zijn hak en reed het erf af.

Hij draaide zich om voordat hij terug kon lopen en liep het erf af. De bevroren grond kraakte onder zijn laarzen en zijn adem hing als een witte wolk voor zijn gezicht. Bij de weg hoorde hij het hek achter zich bewegen.

Hij keek niet om.

Verzamelen

Bij het verzamelpunt waren al tientallen mannen aangekomen. Paarden stonden dicht tegen elkaar en dampten in de koude lucht terwijl ze ongeduldig aan hun leidsels trokken. Tussen de karren liepen soldaten heen en weer met bundels, riemen en wapens.

Het rook naar nat leer, paardenmest, rook en koude aarde. Gespen klikten dicht, metaal rammelde en houten wielen kraakten over de harde grond.

Matthijs bleef even aan de rand van het veld staan.

. Een sergeant hield een lijst voor zich. Met zijn duim hield hij de onderste hoek tegen terwijl de wind aan het papier trok. 'Naam?'

'Matthijs.'

De sergeant liet zijn vinger op de lijst rusten en keek op.

'Volledige naam.'

'Matthijs van der Velde.'

Zijn vinger gleed een regel naar beneden.

'Leeftijd?'

'Negentien jaar.'

De pen kraste kort over het papier.

'Kun je schieten?'

'Ja.'

De sergeant keek hem aan.

'Goed?'

Matthijs hield zijn blik op de man gericht. Een fractie lang zei hij niets.

‘Goed genoeg.’

De sergeant tikte met zijn pen tegen de lijst.

‘Dat antwoord bevalt me beter.’

Hij liet zijn blik over Matthijs gaan, van zijn muts naar zijn laarzen.

‘Riem vast. Brood droog. Musket schoon.’

Matthijs sloeg zijn hand tegen de kolf van zijn musket.

‘Begrepen.’ ‘Mooi. Volgende.’

Matthijs stapte opzij.

‘Als je zo blijft kijken, denken ze straks dat je verdwaald bent.’

Hij draaide zich om.

Pieter kwam tussen twee paarden vandaan. Zijn jas hing scheef en hij trok met beide handen aan zijn riem. De gesp zat zo strak dat hij er nauwelijks met zijn vingers tussen kwam.

Matthijs keek naar zijn gezicht.

‘Wat heb je gedaan?’

‘Niets.’

Pieter trok nog harder.

‘Je kunt nauwelijks ademhalen.’

‘Dat is overdreven.’

Hij trok zijn buik in en probeerde de gesp los te krijgen.

Matthijs wees naar zijn gezicht.

‘Je wordt rood.’

‘Dat komt door de kou.’

‘Natuurlijk.’

Pieter gaf de riem nog een ruk.

‘Help dan.’

‘Je zei dat er niets aan de hand was.’

‘Dat was voordat ik ontdekte dat mijn eigen riem sterker is dan ik.’

Matthijs grijnsde, pakte de gesp vast en maakte hem los.

Pieter liet zijn armen langs zijn lichaam vallen en ademde diep in.

‘O.’

Matthijs trok de riem iets losser en maakte hem opnieuw vast.

‘Zo.’

Pieter trok zijn jas recht.

‘Veel beter.’

‘Ik wist alleen niet dat het leger al bij mijn middel begon.’

Matthijs wilde antwoorden, maar Pieter keek langs hem heen.

‘Kijk.’

Matthijs volgde zijn blik.

Verkenners

Achter de eerste rijen soldaten stonden nog tientallen mannen. Paarden trokken aan hun halsters, karren ratelden over de bevroren grond en overal werden riemen aangesnoerd, wapens gecontroleerd en zadels vastgezet.

Pieter liet zijn hand van zijn riem zakken.

‘Dat zijn nogal veel mannen.’

Matthijs knikte.

‘Ja.’

Een soldaat liep met twee bundels dekens voorbij. Achter hem volgde een paard dat met zijn hoeven over het ijs schraapte.

Pieter keek het dier na.

‘Thuis dacht ik dat we gewoon weg zouden gaan.’ Matthijs trok zijn handschoen aan.

‘Dat doen we ook.’

Pieter keek hem aan.

‘Hier voelt het anders.’

Voor Matthijs iets kon zeggen, klonk er een scherpe stem over het terrein.

‘Jullie twee!’

Pieter draaide zich om. Zijn hand schoot meteen naar zijn riem, waarna hij hem weer liet zakken.

‘Dat klinkt nooit goed.’

Een korporaal wenkte hen met twee vingers.

‘Hier.’

Ze liepen naar hem toe.

‘Namen?’

‘Matthijs van der Velde.’

‘Pieter Vermeer.’

De korporaal keek op zijn lijst en maakte een teken.

‘Bij de verkenners.’

Matthijs hield zijn pas in.

‘Wij?’

‘Jullie.’

Pieter keek eerst naar de korporaal en daarna naar Matthijs.

‘Weet jij wat verkenners doen?’

‘Vooruitrijden.’

Pieter knikte langzaam.

‘Dat had ik zelf ook bedacht.’

De korporaal trok één wenkbrauw op.

‘Is er een probleem?’

Pieter zette zijn schouders recht.

‘Nee, korporaal.’

‘Mooi. Dan vooruit.’

Ze liepen naar de groep verkenners.

Een oudere man zat op zijn paard en hield de teugel losjes in één hand. Het paard bewoog zijn oren heen en weer terwijl de man hen naderde met zijn blik.

Eerst keek hij naar hun laarzen.

Daarna naar de riemen.

De musketten.

De zadels.

Pas daarna naar hun gezichten.

‘Eerste keer?’

‘Ja,’ zei Matthijs.

De man trok de teugel iets strakker. Het paard hief zijn hoofd.

‘Dan kijk je vandaag meer dan je praat.’

Pieter knikte.

‘Dat kan ik.’

De man liet zijn ogen naar hem gaan.

‘Kun je dat ook?’ Pieter opende zijn mond.

Hij keek naar Matthijs.

Sloot zijn mond weer.

Matthijs draaide zijn gezicht een fractie weg.

De verkenner zag het.

Zijn blik bleef even op Matthijs rusten.

‘Jij.’

Matthijs keek terug.

‘Ja?’

‘Als je denkt dat je iets ziet, zeg dan wat je werkelijk ziet.’ ‘En als ik niet weet wat het betekent?’

De man liet de teugel langzaam door zijn vingers glijden.

‘Dan zeg je dat je het niet weet.’

Hij gaf zijn paard een kleine beweging met zijn knie.

‘Een verkeerde conclusie kan gevaarlijker zijn dan helemaal geen conclusie.’

Zijn hand ging omhoog en wees naar de andere kant van het terrein.

‘Daar staan jullie paarden. Zadel ze op. Bij het hoornsignaal vertrekken we.’

Hij gaf zijn paard een lichte beweging met zijn knie en reed weg.

Pieter keek hem na.

‘Die man weet precies hoe je iemand gerust moet stellen.’

Matthijs trok zijn handschoen strakker om zijn pols.

‘Hij probeerde je niet gerust te stellen.’

‘Dat merkte ik.’

Ze liepen sneller.

Bij de paarden werden twee dieren naar voren gebracht.

Matthijs kreeg een donkerbruine hengst met een kleine witte bles. Bruno schudde zijn hoofd toen Matthijs de teugel overnam.

‘Rustig maar.’

Hij streek met zijn hand langs de hals van het paard en controleerde het bit. Daarna trok hij de stijgbeugel naar zich toe en voelde aan de singel.

‘Goed vast.’

Naast hem kreeg Pieter zijn paard.

Mars stampte met een voorbeen en blies een wolk damp uit zijn neus.

Pieter legde een hand op zijn hals.

‘Jij ziet er in ieder geval minder ingewikkeld uit dan mijn riem.’

Mars schudde met zijn hoofd.

‘Hij begint al,’ zei Matthijs. Pieter keek naar het paard.

‘Dat meen je niet.’

Matthijs pakte de stijgbeugel.

‘Kom.’

Hij zette zijn voet erin, greep de zadelrand en zwaaide zich op Bruno’s rug. Het paard zette een stap opzij.

Matthijs bracht hem met een korte beweging van de teugel terug.

‘Ho.’

Bruno stampte met zijn voorbeen op de bevroren grond.

Naast hem hees Pieter zich in het zadel. Mars zette meteen een stap naar voren, waardoor Pieter zich met één hand aan de zadelboog vastgreep.

‘Rustig.’

Het paard bleef staan.

Pieter schoof zijn zit recht en trok de teugel wat korter.

‘Nou,’ zei hij, ‘dit voelt in ieder geval beter dan mijn riem.’

Matthijs keek naar hem.

‘Je paard is niet van plan je ribben in te snoeren.’

‘Geef het tijd.’

Een hoornsignaal sneed over het terrein.

Mannen grepen naar hun wapens. Gespen werden gecontroleerd. Zadelriemen kregen nog een laatste ruk. Paarden hieven hun hoofden en begonnen met hun hoeven over de bevroren grond te schrapen.

Bruno gooide zijn hoofd omhoog.

Matthijs liet zijn hand langs zijn hals glijden en nam de teugel steviger vast.

‘Daar gaan we.’

Pieter trok zijn voet steviger in de stijgbeugel.

‘Ik begin nu toch een beetje te begrijpen wat die man bedoelde met snel vertrekken.’

Matthijs keek naar hem.

‘Blijf dicht bij me.’

Pieter trok zijn mondhoek op.

‘Dat was ik al van plan.’ Bruno zette aan.

Mars volgde onmiddellijk.

Samen reden ze achter de anderen aan.

Wagens kwamen langzaam op gang. De colonne zette zich in beweging.

Voor hen reden de verkenners. Daarachter volgden de soldaten en de lange rij karren met voorraden. Het geluid van honderden voeten, hoeven en wielen trok als een dreun over de bevroren weg.

Matthijs keek eenmaal achterom.

Veldhuizen was verdwenen.

Hij draaide zich weer naar voren. De eerste uren verliepen zonder dat er iets gebeurde. De weg voerde tussen kale akkers en lage houtwallen. Hier en daar stond een boerderij tussen de bomen, waar dunne rook uit de schoorstenen omhoog kringelde. De kou bleef in zijn vingers zitten en de riem van zijn musket sneed steeds dieper in zijn schouder.

Bij een boerderij verscheen een vrouw in de deuropening. Ze bleef daar staan en keek zwijgend naar de naderende colonne.

Naast haar stond een jongen, dat nieuwsgierig naar de voorbijtrekkende soldaten keek. De vrouw legde haar hand op zijn schouder.

“Naar binnen.”

Het jongetje bleef staan en keek haar aan.

“Nu.”

Langzaam trok het kind zich terug, maar vlak voordat het achter de deur verdween, keek het nog één keer naar de soldaten op de weg.

‘Maar...’

‘Naar binnen.’

Ze trok de jongen achter zich aan. Het houten luik van een raam sloeg dicht.

Pieter keek naar de huizen die ze passeerden. Bij het eerste huis verdween een gezicht achter een raam. Bij het volgende sloeg een vrouw een luik dicht. Even verderop werd een deur gesloten voordat de ruiters erlangs kwamen.

Pieter draaide zijn hoofd.

‘Ze lijken niet blij ons te zien.’

Matthijs hield Bruno in hetzelfde tempo en liet zijn blik over de erven gaan. Bij een boerderij stond een man met een hooivork in zijn hand. Hij keek hen na tot de laatste ruiter voorbij was en verdween daarna naar binnen.

‘Misschien zijn ze bang.’

Pieter wreef zijn duim langs de rand van zijn riem. Mars gooide zijn hoofd een keer omhoog toen achter een hek een hond begon te blaffen.

‘Voor ons?’

Matthijs keek naar de gesloten luiken.

‘Voor wat er achter ons aankomt.’

De hond sprong tegen het hek. Een tweede blaf klonk uit de richting van de volgende boerderij.

Pieter draaide zich half om in het zadel.

Achter hen reed de groep verkenners over de weg. Daarachter trokken karren langzaam voort, met paarden die hun hoeven zwaar op de bevroren grond neerzetten.

Pieter keek weer voor zich.

‘Denk je dat ze iets weten?’

Matthijs trok licht aan de teugel toen Bruno een stap naar de berm zette.

‘Blijf.’

Het paard gehoorzaamde.

Matthijs keek naar de lege weg voor hen.

‘Misschien.’

Pieter liet zijn hand van zijn riem zakken.

‘En wij niet?’

Matthijs antwoordde niet. Hij keek naar een bocht verderop. Niets bewoog. Alleen een kraai schoot uit een kale boom en verdween over de akkers.

Zijn vingers sloten zich steviger om de teugel.

‘Daarom rijden we vooraan.’

Pieter keek naar de mannen voor hen.

‘Dat had ik liever niet gehoord.’

Matthijs wierp hem een korte blik toe.

‘Ik ook niet.’

Pieter trok zijn mond scheef.

‘Fijn. Dan zijn we het daar tenminste over eens.’

Mars blies luid door zijn neus.

Matthijs keek weer naar de weg.

‘Ogen open.’

Pieter knikte en liet zijn blik over de berm en de akkers gaan.

‘Dat was ik al van plan.’

Ze reden verder.

Voor hen lag de weg open tussen de kale velden. Achter hen rolde de colonne verder. De weg liep verder tussen de houtwallen en het gewone geluid van een dorp of boerderij bleef uit. Geen geroep op de velden, nauwelijks vee dat zich liet horen en geen karren die hen tegemoetkwamen. Alleen het gestage ritme van voeten, hoeven en wielen bleef over.

Bij een houten wegwijzer liet een jonge soldaat zijn paard vertragen. Hij was een van de verkenneren die voor de groep uitreed en had de

opdracht gekregen de weg en de omgeving te controleren. Hij keek eerst naar de wegwijzer en daarna naar een man die verderop langs de weg stond. De soldaat stak zijn hand op. De andere verkenners hielden hun paarden in.

“Wacht hier.”

Matthijs hield Bruno in en reed een paar passen naar voren. Langs de weg stond een man met een stok in zijn hand. Hij keek op toen Matthijs naderde.

“Welke kant op naar het zuiden?”

De man wees over zijn schouder.

“Die weg.”

Hij liet zijn hand zakken, maar keek meteen naar de ruiters achter Matthijs.

“Als jullie naar het leger gaan, zou ik die niet nemen.”

Matthijs trok de teugel iets strakker.

“Waarom niet?”

De man kwam een stap dichterbij en boog zich iets naar hem toe.

“Omdat er vanmorgen niemand meer uit die richting is teruggekomen.”

Matthijs keek naar de weg. Tussen de kale bomen verdween die in de verte.

Achter hem klonk het stampen van paarden en het geratel van een kar.

De man keek opnieuw achterom.

“Neem de andere.”

Matthijs knikte, draaide Bruno om en reed terug naar de verkenners.

Pieter kwam een halve meter naar hem toe.

‘Nou?’

Matthijs keek naar de weg voor hen.

‘We nemen de andere.’

Pieter volgde zijn blik.

‘Waarom?’

Matthijs antwoordde niet meteen. Hij keek over zijn schouder naar de man langs de weg. Die stond er nog steeds en had zijn stok tegen zijn been gezet.

‘Hij raadt het ons aan.’

Pieter keek even naar de man.

‘Dat klinkt niet alsof hij ons zomaar een kortere weg wil besparen.’

Matthijs schudde zijn hoofd.

‘Nee.’

Hij gaf Bruno een lichte beweging met de teugel.

De oudere verkenner reed naar hen toe. Zijn blik ging van Matthijs naar de weg en daarna naar de lange stoet achter hen.

‘Wat heb je gehoord?’

‘Niemand is vanmorgen uit die richting teruggekomen.’

De man keek opnieuw naar de weg.

Zijn hand schoof onder zijn jas en trok de stof wat dichter om zijn lichaam.

‘Dan gaan we daar niet heen.’

Hij draaide zijn paard.

‘Volg mij.’

Matthijs gaf Mars een tikje met zijn hak, maar keek nog even achterom. De man was inmiddels op weg naar zijn erf en schonk geen aandacht meer aan de colonne. Tegen de middag begon het te regenen. Eerst waren het losse druppels die donkere plekken op hun jassen maakten. Al snel viel de regen zo hard dat de akkers achter een grijze waas verdwenen. De harde weg werd zacht onder de paardenhoeven en veranderde langzaam in bruine modder. Water liep langs Matthijs' nek, kroop onder zijn kraag en bleef daar koud tegen zijn huid liggen. Hij trok zijn schouders iets op. Pieter keek naar Mars en daarna naar Matthijs. Een druppel gleed van het puntje van zijn neus.

“We zijn straks verzopen,” zei Pieter.

‘We hebben geen droog draadje meer aan ons lijf.’

Mars zette plotseling een stap opzij. Pieter trok de teugel aan en voelde het paard onder hem schrapen naar houvast. Modder spatte tegen zijn laarzen.

‘Als ik vanavond nog gevoel in mijn voeten heb, ben ik tevreden.’

Matthijs keek naar zijn eigen laarzen. Het water liep langs de randen naar binnen.

Pieter trok één been op.

‘Ik hoop alleen dat ik straks nog van dat paard af kom zonder om te vallen.’

Matthijs keek hem aan.

‘Daar zou ik maar niet op rekenen.’

Pieter stuurde Mars weer naast Bruno.

‘Fijn. Daar kan ik wat mee.’

‘Mooi. Dan hoeft je me straks ook niet meer om raad te vragen.’

Pieter snoof en schudde lachend zijn hoofd.

Ze reden verder.

Voor hen begon een van de karren te slingeren. Het rechtertrekpaard gleed weg. Het tuig trok strak en het andere paard werd met een ruk opzij getrokken.

‘Houd vast!’

Matthijs trok Bruno in.

Het rechterpaard zakte door zijn achterbenen en sloeg met zijn hoeven door de modder.

‘Wacht!’ riep Pieter.

Hij sprong uit het zadel.

‘Het paard komt onder de wagen!’

Matthijs was al van Bruno afgesprongen.

‘En jij eronder als je niet uitkijkt!’

Hij greep Bruno’s teugel over een paal en dook naar het tuig. Het paard sloeg wild om zich heen.

‘Rustig!’

Een achterbeen maaide door de lucht.

Matthijs trok zijn hoofd weg. Modder spatte tegen zijn gezicht.

Hij greep een riem vast.

‘Welke?’

Pieter kwam naast hem neer en tastte met beide handen door het tuig. ‘Deze!’

‘Die zit vast!’

Pieter zette zijn voet tegen het wiel.

‘Trek!’

Matthijs zette zich schrap en trok aan de riem.

Het leer gaf geen millimeter mee.

Het paard sloeg opnieuw met zijn benen.

‘Harder!’

‘Dat probeer ik!’

Pieter greep de riem naast Matthijs vast.

‘Samen!’

Ze trokken tegelijk.

Het tuig kraakte.

Het rechterschouderpaard sloeg opnieuw met zijn achterbenen. Een hoef schampte vlak voor Matthijs’ laars langs en sloeg een klomp modder tegen zijn broek.

Matthijs deinsde een halve stap terug.

‘Matthijs!’ riep Pieter.

Het paard rukte aan het tuig. Matthijs zette zijn voeten dieper in de modder, greep de riem met beide handen en trok.

‘Kom op...’

De gesp schoot los.

‘Hebbes!’

Pieter dook naar de andere kant van het tuig en greep een tweede riem.

‘Loslaten!’

Matthijs liet de riem meteen vallen.

‘Laat hem los!’

Pieter rukte zijn hand terug toen het paard opnieuw om zich heen sloeg.

Het tuig schoot los en viel met een plons in de modder.

Het paard kwam overeind, gleed even weg en sprong daarna zijwaarts.

Matthijs greep Pieter bij zijn jas en trok hem achteruit.

‘Weg daar!’

Samen weken ze terug terwijl het paard stampend en snuivend overeind bleef.

De tocht

Het rechtersrekkpaard trok zich met een ruk los uit het tuig en kwam overeind. Matthijs en Pieter weken snel achteruit terwijl het paard wild om zich heen keek. Samen trokken ze het tuig vrij. Het paard gleed nog eenmaal weg, sloeg met zijn achterbenen door de modder en wist zich toen overeind te werken. Het dier stond te trillen en snoof hard terwijl de damp uit zijn neus sloeg. Matthijs bleef nog even gebukt staan. Hij zette zijn handen op zijn knieën en keek naar de modder die van zijn mouwen droop.

Pieter kwam naast hem staan.

‘Leef je nog?’

Matthijs kwam langzaam overeind en draaide zijn schouders los.

‘Voor zover ik weet.’

Pieter liet zich op zijn hurken zakken en haalde diep adem.

‘Mooi.’

Hij keek naar de riem die nog in zijn hand hing en liet hem meteen vallen.

‘Wist jij eigenlijk wat je deed?’

Matthijs keek naar het losse tuig in de modder.

‘Nee.’

‘Ik ook niet.’

Pieter veegde met zijn mouw over zijn wang. De modder werd alleen maar breder.

‘Ik deed maar alsof.’

Matthijs keek naar hem en daarna naar het paard, dat een paar passen verderop stond te snuiven en met zijn achterbeen stampte.

‘Dat werkte bijna.’

Pieter trok zijn mond scheef.

‘Dat is dan weer minder geruststellend.’

Hij streek nogmaals over zijn gezicht en keek naar zijn vieze hand.

‘Ben ik nu erger geworden?’

Matthijs keek naar de modder op zijn jas.

‘Veel.’

Pieter snoof.

‘Mooi.’

Een oudere soldaat liep langs de scheefgezakte wagen. Hij bukte, stak zijn hand tegen het wiel en duwde er kort tegen. Het hout kraakte.

‘Daar krijgen we nog last van.’

Pieter draaide zich naar hem om.

‘Van de wagen?’

De man keek hem aan.

‘Van alles.’

Hij liet het wiel los en liep verder.

Pieter volgde hem met zijn ogen.

‘Ik begin die oude mannen steeds minder aardig te vinden.’

Matthijs pakte zijn teugel op en veegde met zijn duim het ergste vuil van zijn hand.

‘Ze zeggen tenminste wat ze denken.’

Pieter raapte zijn riem op.

‘Dat is juist het probleem.’ Hij hield de riem omhoog.

‘En deze?’

Matthijs keek ernaar.

‘Die heb je gered.’

Pieter knikte ernstig.

‘Eindelijk iets waar ik goed in ben.’

Matthijs schudde lachend zijn hoofd en stapte naar Bruno.

De wagen werd zo goed mogelijk vrijgemaakt en langzaam kwam de colonne weer op gang. De regen bleef vallen. Water liep in dunne stroompjes langs de weg en de paarden zuchtten bij iedere zware trek aan de wagens. Matthijs voelde zijn natte sokken tegen zijn huid plakken. Bij iedere stap brandde de plek op zijn hiel iets feller. Tegen de avond begon het licht weg te trekken. De akkers werden donkerder en de bomen langs de weg veranderden langzaam in zwarte vormen tegen de grauwe hemel. De regen was wat minder geworden, maar het water droop nog steeds van de hoeden en jassen. De mannen spraken nauwelijks nog; het gestamp van hun laarzen en het zware ademen van de paarden was genoeg. Toen hoorde Matthijs achter zich hoefslagen die niet bij hun colonne hoorden. Hij keek over zijn schouder. Vanuit de regen kwamen enkele ruiters dichterbij. Hun paarden waren bezweet en zaten onder de modder. Een van de mannen hield zijn arm strak tegen zijn lichaam gedrukt. Het verband rond zijn mouw was donkerrood doordrenkt.

Pieter keek eveneens achterom.

Op de weg achter hen verschenen ruiters. Hun paarden kwamen langzaam dichterbij, de hoeven zwaar in de natte grond.

Pieter kneep zijn knieën iets tegen Mars.

‘Gewonden?’

Matthijs antwoordde niet. Hij volgde de ruiters met zijn ogen.

Nu zag hij het.

Tussen twee ruiters hing een man scheef in het zadel. Zijn jas was donker van de regen en bij zijn schouder zat een brede, donkere plek. Een andere soldaat reed dicht naast hem en hield een hand tegen zijn arm.

De ruiters reden zonder te stoppen voorbij.

Modder spatte tegen Matthijs’ laarzen. Een koude nevel sloeg over de weg.

De gewonde man keek even op.

Zijn ogen kruisten die van Matthijs.

Hij keek meteen weer naar beneden.

Matthijs draaide zijn hoofd mee tot de ruiters achter de regen verdwenen.

Pieter hield Mars iets in.

‘Heb je dat gezien?’

‘Ja.’

Pieter slikte.

‘Die kwamen niet alleen maar kijken.’

Matthijs keek weer vooruit.

‘Nee.’

Een paar tellen reden ze zwijgend verder. Alleen de hoefslagen en het zachte geratel van de uitrusting waren nog te horen.

Pieter liet de teugel iets vieren.

‘Dan is er verderop iets gebeurd.’

Matthijs keek naar de donkere weg.

‘En wij rijden ernaartoe.’

Pieter keek opzij.

‘Denk je dat ze gevochten hebben?’

Matthijs haalde zijn schouders nauwelijks op.

‘Ik weet het niet.’

Pieter trok Mars weer iets strakker bij.

‘Je weet het wel.’

Matthijs keek hem kort aan, maar zei niets.

Voor hen reed een verkenner verder de donkere weg op. Zijn paard verdween even in de regen en verscheen daarna weer tussen de kale bomen.

Pieter volgde hem met zijn ogen.

‘We zijn er dus dichterbij dan ik dacht.’

Matthijs legde zijn hand lager om de teugel.

‘Blijf opletten.’

Pieter keek hem aan.

‘Dat was ik al van plan.’

Hij richtte zijn blik weer op de weg.

Tegen de avond vonden ze onderdak in een grote schuur.

Matthijs stapte van Bruno en bleef even staan terwijl het paard onder hem vandaan schoof. Nat stro kleefde aan zijn laarzen. Hij trok zijn handschoenen uit, kneep ze uit en hing ze over de zadelfrand.

Binnen rook het naar hooi, paarden, rook en natte wol.

Bij de ingang werd een klein vuur gemaakt. Mannen schoven dichterbij en staken hun handen uit naar de vlammen.

Matthijs hurkte erbij neer.

Hij hield zijn vingers boven het vuur.

Eerst voelde hij niets.

Daarna begon het prikken.

Hij trok zijn handen een stukje terug, wreef ze tegen elkaar en stak ze opnieuw naar voren.

Pieter liet zich naast hem in het stro zakken. Hij trok zijn natte laarzen iets onder zich en keek naar de vlammen.

‘Ik probeer me de ochtend voor de geest te halen.’

Matthijs keek op.

Pieter bleef naar het vuur kijken.

‘Ik wil hem niet zomaar kwijt.’

Hij trok een stukje stro uit zijn jas en draaide het tussen zijn vingers.

‘Vanmorgen stond ik nog thuis.’

Hij glimlachte kort.

‘Mijn jas hing verkeerd aan de haak. Mijn laarzen stonden onder de bank. Mijn vader zat al aan tafel.’

Het stro brak tussen zijn vingers.

‘Hij had brood gesneden.’

Matthijs prikte met een takje in het vuur.

Een vonk sprong omhoog.

Pieter keek ernaar.

‘Nu zit ik hier.’

Hij veegde het gebroken stro van zijn hand.

‘Straks weet ik misschien alleen nog dat ik ben weggegaan.’

Matthijs duwde met het takje een stuk hout dicht naar de vlam.

‘Dan moet je zorgen dat je meer onthoudt.’

Pieter keek hem aan.

‘Hoe?’

‘Door te kijken.’

Pieter wachtte.

Matthijs wees met zijn kin naar het vuur.

‘Dit.’

Daarna naar de schuur.

‘De geur.’

Hij keek naar de natte jassen die boven het vuur hingen. ‘Die mannen.’

Pieter volgde zijn blik.

‘En jouw riem die nog steeds te strak zit?’

Matthijs keek naar hem.

‘Die vergeet ik liever.’